

باسمه تعالی

گردشگری به عنوان یک پدیده چند وجهی دارای ابعاد اقتصادی-جاری، فرهنگی-اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی بوده و از این جهت در ارتباط مستقیم با توسعه پایدار کشورها محسوب می گردد. گردشگری حلال نیز به عنوان بخشی از این صنعت بزرگ می تواند در برنامه های توسعه کلان کشور مورد توجه قرار گرفته و نسبت به تبیین و عملیاتی ساختن برنامه ها و طرح های توسعه این نوع از گردشگری اقدامات مقتضی انجام پذیرد. با استفاده از صنعت حلال می توان ضمن افزایش درآمدهای حاصل از گردشگری، زمینه را جهت ایجاد یک صنعت گردشگری پیشرفته، پایدار، فراگیر و مسئول در راستای ایفای نقش در زمینه توسعه پایدار کشور فراهم نمود.

گردشگری حلال را می توان از منظر هر یک از ابعاد چهار گانه ی اقتصادی- جاری، فرهنگی- اجتماعی، سیاسی و وظایف حکومت اسلامی- مورد توجه قرار داد:

الف) تخصیص سهم شایسته ای از درآمد جهانی حاصل از گردشگری به ایران مستلزم تبیین طرح ها و برنامه های نوین گردشگری است که با اتخاذ رویکرد توسعه ای به این صنعت، ضمن لحاظ شناخت عوامل موثر بر جذب گردشگر در سطح جهانی، بر پتانسیل ها و مزیت های نسبی گردشگری ایران متمرکز بوده و سعی در تنوع بخشی به گردشگری ایران و ایجاد بازارهای جدید پایدار برای گردشگری کشور باشد. از آنجا که زیر ساخت های گردشگری ایران بر مبنای اصول شریعت اسلامی بوده و به عبارتی دیگر، خدمات ارائه شده در گردشگری ایران حلال هستند، ما در این زمینه دارای مزیت نسبی هستیم. از طرفی دیگر، با توجه به توسعه بازار گردشگری حلال در جهان، تا آنجا که بسیاری از کشورهای غیر اسلامی نیز به سمت توسعه زیر بناهای گردشگری حلال متمایل شده اند، دورنمای قابل ملاحظه ای برای گردشگری حلال متصور بوده و می توان امید به ایجاد بازاری پایدار برای گردشگری حلال در ایران داشت. از دیدگاهی دیگر باید گفت با لحاظ آنکه ما از برنامه چشم انداز گردشگری کشور عقب بوده و متأسفانه تا تحقق آمار پیش بینی شده در چشم انداز ۱۴۰۴ گردشگری کشور بسیار فاصله داریم، طرح گردشگری حلال میتواند به عنوان برنامه مکمل طرح های کنونی توسعه گردشگری ایران تبیین و اجرایی تا حرکت به سوی برنامه چشم انداز گردشگری با سرعت بیشتری صورت پذیرد.

ب) از لحاظ فرهنگی- اجتماعی نیز باید گفت که گردشگری حلال نمادی از فرهنگ و سبک زندگی اسلامی بوده که توسعه جهانی آن می تواند نقش بسزایی در شناخت و توسعه فرهنگ اسلامی ایفا نماید.

ج) از لحاظ سیاسی نیز می توان امیدوار بود که توسعه گردشگری حلال میان کشورهای اسلامی که همه آنها در این زمینه دارای منفعت مشترک هستند، زمینه همکاری میان این کشورها در زمینه های مختلف حداقل در زمینه گردشگری را فراهم نماید. در این میان، نظر به بعضی اختلافات سیاسی میان ایران و برخی کشورهای اسلامی، گردشگری حلال به عنوان یک زمینه همکاری

فنی غیر سیاسی هر چند متأثر از مسائل سیاسی، می تواند به عنوان زمینه توسعه همکاری های ایران و کشورهای مزبور مورد بررسی قرار گیرد.

د) و اما از لحاظ وظایف حکومت اسلامی باید به این موضوع توجه داشت که جامعه اسلامی باید نظام تبیین شده از طرف اسلام در زمینه گهای مختلف زندگی بشری از جمله گردشگری را حفظ و زندگی خاصی مطابق با شریعت اسلامی تنظیم نماید. البته، نظام جمهوری اسلامی ایران با سعی در اجرای دستورات اسلامی در تمام ابعاد زندگی اجتماعی، سیستم و ساختار گردشگری کشور را نیز مبتنی بر دستورات اسلامی قرار داده است؛ به عبارتی دیگر، ما به دنبال حلال سازی گردشگری حلال در ایران نبوده بلکه به دنبال برند سازی گردشگری حلال هستیم. با این وجود، مساله توسعه گردشگری حلال در ایران را می توان از سه دیدگاه مورد بررسی قرار داد:

۱- جمهوری اسلامی ایران باید با توسعه و گسترش زنجیره ارزش گردشگری حلال در سطح بین المللی، زمینه آنکه گردشگران ایرانی عازم کشورهای خارجی نیز قادر به رعایت اصول حلال در طول مسافرت خود باشند را فراهم نماید. از طرفی دیگر، حکومت اسلامی باید سعی کند با برنامه ریزی و اطلاع رسانی، گردشگران مسلمانان را به استفاده از خدمات گردشگری حلال ترغیب نماید.

۲- ایران می تواند با توسعه گردشگری حلال، زمینه جذب گردشگران کشورهای همسایه که غالباً مسلمان هستند را فراهم نماید. باید توجه داشت، این موضوع که ما معتقد به حلال بودن سیستم گردشگری در داخل ایران هستیم جهت تحقق هدف جذب گردشگران مسلمان کافی نیست. حداقل مساله آن است که باید از مجاری فرهنگی و تبلیغاتی اعتماد مسلمانان نسبت به حلال بودن سیستم گردشگری ایران را جذب نمود. با تعاملات بین المللی زمینه های گسترش این نوع از صنعت گردشگری را در سطح بین المللی و به ویژه کشورهای اسلامی توسعه داد. استانداردهای این نوع گردشگری را تبیین و اجرایی ساخت و سطح کیفی این نوع گردشگری در کشور را ارتقا بخشید. بدین ترتیب، پذیرش این مساله که ساختار گردشگری ایران بر مبنای اصول حلال قرار دارد، نباید سبب غفلت از توسعه گردشگری حلال در ایران گردد. مساله مهم آن است که گردشگری حلال باید با توسعه کمی و کیفی به عنوان یک برند برتر گردشگری در دنیا معرفی گردد.

۳- تامین زنجیره ارزش گردشگری حلال نیازمند پیش نیازهایی است که در دیدگاهی کلان می توان پیش نیازهای مزبور را در قالب: زیرساخت های سخت و زیرساخت های نرم تقسیم بندی نمود. زیرساخت های سخت مرتبط با عناصر و مولفه های فیزیکی گردشگری از جمله سیستم حمل و نقل، جاده های استاندارد، اماکن تسهیلاتی و اقامتی و ... هستند. اما زیر ساخت های نرم را می توان مرتبط با موضوعاتی همچون فرهنگ سازی، قوانین و دستورالعمل های لازم و ... دانست. بخش عمده این پیش نیازها در گردشگری در مفهوم عام و گردشگری حلال یکسان بوده و در مورد ایران با مفروض لحاظ نمودن این مساله که سیستم گردشگری ما حلال است، زیر ساخت های هر دو نوع گردشگری در ایران را باید یکسان لحاظ نمود. اما مساله مهم آن است که حتی با فرض حلال بودن سیستم گردشگری در ایران، پیش نیازهای نرم از جمله فرهنگ سازی، قوانین و دستورالعمل های مشخصی جهت توسعه گردشگری حلال لازم به نظر می رسد.